

Ondersteuner met ambitie verdient maatwerk

Voor onderwijsassistenten die leraar willen worden, zijn er nauwelijks verkorte opleidingstrajecten en subsidieregelingen. Toch lukt het sommige schoolbesturen om onderwijsassistenten aan hun lesbevoegdheid te helpen.

“D e doorgroeimogelijkheden in het basisonderwijs zijn waardeloos.” Linsey Sterkenburg, onderwijsassistent bij daltonschool De Valkenheuvel in Driebergen-Rijsenburg, windt er geen doekjes om. “Je hebt schaal 4 als onderwijsassistent en schaal 7 als leraarondersteuner en daartussen zit niets. En wanneer je als onderwijsassistent leerkracht wilt worden (schaal 10), word je geacht vrijwel de gehele pabo te doorlopen. Dat betekent voor de meesten gewoon weer jaren studeren.” Sterkenburg heeft zich aangesloten bij de Facebook-community ‘De onderwijsassistenten’. “Daar lees ik bijna alleen verhalen van mensen die struikelen over de toelatingstoetsen of als een berg opzien tegen een vierjarige opleiding.”

LERARENTEKORT

Ter bestrijding van het lerarentekort – bij gelijkblijvende omstandigheden 4100 fte in 2022 en 11.000 fte in 2027 – zet het ministerie van Onderwijs, Cultuur en

‘Geef vrijstellingen als onderwijsassistenten bewijzen dat ze het niveau aankunnen’

Wetenschappen diverse instrumenten in. Zo betalen studenten die voor een lerarenopleiding kiezen de eerste twee jaar de helft van het collegegeld en is er een zij-instroomtraject in het leven geroepen om hbo’ers verkort aan hun lesbevoegdheid te helpen.

Ook voor onderwijsassistenten is er sinds vorig jaar een subsidieregeling. Die is er gekomen nadat onderzoek aantoonde dat vier op de tien onderwijsassistenten serieus zou overwegen de pabo te gaan doen als er geen collegegeld betaald hoeft te worden

en er acht uur betaald studieverlof tegenover staat.

Scholen krijgen per doorstuderende onderwijsassistent jaarlijks 5000 euro ter betaling van collegegeld studieverlof. Uit cijfers van het ministerie blijkt dat er vorig jaar 328 aanvragen zijn gedaan.

ONVOLDOENDE

Rosalinde Stins (31), hoofdbestuurder bij de Algemene Onderwijsbond en leraarondersteuner op basisschool Rosj Pina in Amsterdam, vindt de regeling onvoldoende. “Het is heel raar dat hbo’ers via dat zij-instroomtraject hun opleiding verkort kunnen doen met het salaris van een leerkracht, terwijl onderwijsassistenten met vaak jarenlange ondervinding het hele traject moeten doorlopen en ook gedurende hun opleiding niet zelfstandig voor de klas mogen, en dus ook niet als leerkracht betaald worden.”

Stins erkent dat niet iedere onderwijsassistent het in zijn mars heeft om deze carrièrestap te maken, maar ze pleit voor

Linsey Sterkenburg werkt op daltonschool De Valkenheuvel in Driebergen-Rijsenburg. “Je wordt geacht vrijwel de gehele pabo te doorlopen, wanneer je als onderwijsassistent leerkracht wilt worden.”

maatwerk. “Geef vrijstellingen als onderwijsassistenten bewijzen dat ze het niveau aankunnen, of maak specifieke opleidingstrajecten.”

Die specifieke trajecten zijn er wel in Nederland maar slechts mondjesmaat en alleen op regionaal of lokaal niveau. Een voorbeeld is het traject dat sinds begin 2019 loopt op zeven scholen voor speciaal onderwijs van het Landelijk Overleg PI-scholen in Amsterdam en omgeving, Nijmegen, Rotterdam en Den Haag. “Onderwijsassistenten die de benodigde capaciteiten hebben, krijgen bij ons de kans om in een verkort traject hun pabo-diploma te halen,” vertelt René Hendriks, voorzitter van het Landelijk Overleg PI-scholen. “Bureau Sterk brengt voor iedere onderwijsassistent in kaart welk traject gevolgd moet worden, onderwijsinstelling LOI verzorgt de opleiding en wij ondersteunen onze medewerkers.” Dat laatste is noodzakelijk, vertelt Hendriks, omdat deze opleiding veel zelfstandigheid vraagt. “Vaak hebben ze op school-

‘Als het niet past in hun straatje, zijn pabo’s behoorlijk star’

types gezeten waarbij ze bij de hand werden genomen, nu wordt er meer gevraagd.” Intussen zitten vijf onderwijsassistenten in een individueel traject, de eerste student zal naar verwachting in de loop van dit jaar zijn pabo-diploma halen. De school bekostigt de opleiding volledig. Hendriks: “Het enige wat wij aan onze mensen vragen, is een tijdsinvestering. In die subsidieregeling van het ministerie ben je je onderwijsassistenten een dag kwijt in de klas. Dat is voor ons erg lastig, gezien de personeelstekorten. En het blijkt dat onderwijsassistenten liever een weekenddag

voor zelfstudie inleveren dan dat ze meebetalen aan de opleiding.”

Waarom is dit traject niet opgezet met een reguliere pabo? Hendriks is met verschillende pabo’s in gesprek geweest, maar dat is op niets uitgelopen. “Ze hielden te veel vast aan de manier waarop ze altijd al werkten en waren niet bereid om te investeren in vernieuwing.”

STAR

Die ervaring hebben ze ook bij Stichting Fluvium, een scholengroep van twintig basisscholen in Geldermalsen en omgeving. Daar start in maart 2020 een pabo-opleidingstraject voor acht onderwijsassistenten, in samenwerking met opleidingsinstituut NCOI. “Aankankelijk wilden we met een reguliere pabo in zee”, vertelt Margreet van Itersen, voorzitter van de werkgroep Fluvium Academie, “maar wat wij wilden – een incompany-training – paste niet in hun straatje. Wat dat betreft zijn pabo’s behoorlijk star.”

Het idee voor de Fluvium Academie ►

Van schaal 4 naar 7

Diverse onderwijsinstellingen bieden opleidingen aan waarmee onderwijsassistenten kunnen doorgroeien naar de functie van leraarondersteuner. De opleiding tot leraarondersteuner wordt onder andere aangeboden door Avans+, Variva en Fontys. De ene aanbieder zet de opleiding als post-mbo-opleiding in de markt, de andere als tweejarige hbo-opleiding (Associate degree). Bijzonder is het LevelUp-programma van de Thomas More Academie in Rotterdam waarbij studenten zich met modules van een half jaar stapsgewijs ontwikkelen tot Educatief Professional of leraar in het basisonderwijs. Daarbij kunnen ze zelf hun route uitzetten, hun eindniveau kiezen en studeren in hun eigen tempo.

komt voort uit een interne werkgroep waarbij al jaren geleden werd nagedacht over instrumenten om de werkdruk in het onderwijs en het destijds dreigende lerarentekort tegen te gaan. Van Iterson: "Wij werken met een breed functiebouwwerk met onderwijsassistenten, leraarondersteuners en leerkrachten die hbo- of wo-geschoold zijn. Vooral onder onze onderwijsassistenten zitten mensen die meer kunnen dan wat ze nu doen. Soms zijn dat mensen die wel een paar jaar pabo gedaan hebben, in

andere gevallen gaat dat om mensen die in een andere sector op een vrij hoog niveau gewerkt hebben."

Acht van hen starten volgende maand met hun pabo-opleiding waarbij ze eens per week 's avonds college volgen op het stafbureau in Geldermalsen, thuis studeren en hun praktijkdeel op de school doen waar ze nu als onderwijsassistent werken. Daarbij wordt gewerkt volgens het meester-gel-principe waarbij leerkrachten van de betreffende scholen de onderwijsassistenten

coachen. Dat er daarmee voor leerkrachten weer iets 'bijkomt', relateert Van Iterson meteen. "Een goede stagiair kan ook werkdruk wegnemen. Het grote voordeel is dat de stagiair de school, de leerlingen en de manier van werken al goed kent."

BIJDRAGE

Bij Fluvium levert de onderwijsassistent een financiële bijdrage aan het opleidingstraject (650 euro per jaar), maar doet zij vooral een tijdsinvestering. Van Iterson: "Het is een win-win situatie, want voor onderwijsassistenten is het een mooie kans om te groeien en voor ons is het een middel om goed personeel te binden. Bovendien kunnen we in de opleiding zelf al heel veel meegeven over onze visie op onderwijs." Rosalinde Stins van de AOb vindt dat de sector zijn portemonnee moet trekken om de doorgroei mogelijkheden van onderwijsassistenten en leraarondersteuners te vergroten. "In de nieuwe cao is er wel meer geld voor opleiding, 600 euro per fte, en twee uur voor professionele ontwikkeling, maar dat is niet genoeg. Ook als onderwijsbond moeten we ons hiervoor hard blijven maken."

We moeten ervoor waken dat we het beroep van onderwijsassistent gaan zien als opstapje naar meer, maar als een zinvolle functie binnen het onderwijs.

Voor één ding moet wel gewaakt worden, vindt Stins. “Dat we het beroep van onderwijsassistent niet gaan zien als opstapje naar meer, maar als een zinvolle functie binnen het onderwijs. Want dat is het en zal het in mijn ogen altijd blijven.”

Linsey Sterkenburg heeft besloten in februari 2020 te starten met de pabo in Utrecht. “Vorig schooljaar heb ik samen met twee leerkrachten een groep gedraaid waarbij ik veel vrijheid kreeg en vaak zelfstandig voor de klas stond. Daardoor is het bij mij gaan kriebelen.” Omdat ze vijftien jaar geleden haar propedeuse heeft gehaald, duurt haar opleiding waarschijnlijk maar drie jaar en hoeft ze geen toelatingstoetsen te doen. Sterkenburg: “Ik ga één dag per week naar school, blijf gewoon werken als onderwijsassistent en kan straks stagelopen op een van de scholen binnen de stichting. En dankzij het lerarentekort kun je eigenlijk wel stellen dat ik een baangarantie heb.” ■

‘Eigenlijk ben ik hartstikke gek dat ik dit doe’

Dat niet iedere hbo’er via het zij-instroomtraject meteen voor de klas komt, bewijst onderwijsassistent Patrick Vennix (44) uit het Brabantse Biest-Houtakker. Na een carrière als laborant in diverse ziekenhuizen besloot hij begin vorig jaar de switch naar het onderwijs te maken. Maar voor het zij-instroomtraject kwam hij niet in aanmerking. “Er zijn hier in de regio veel gegadigden voor dat traject die meer didactische en pedagogische kwalificaties hebben dan ik.” Vennix liet zich niet uit het veld slaan en besloot een baan als onderwijsassistent te zoeken en zich in te schrijven voor de deeltijd-pabo van Fontys in Tilburg. Maar omdat hij eerder een hbo-opleiding in het domein zorg deed, geldt voor hem het instellingstarief, waardoor hij 5700 euro per jaar collegegeld betaalt. “Ik kom voor geen enkele subsidieregeling in aanmerking. Wel werd ik in 2019 door een stichting financieel ondersteund, waardoor mijn collegegeld ‘slechts’ 3200 euro bedroeg.” Ook bood een schoolbestuur in de regio Vennix een mijlpaalregeling aan, waardoor hij na twee jaar studeren voor de klas kan komen te staan. “Ze hebben ook aangegeven een deel van de studiekosten voor hun rekening te nemen. Heel fijn, dat geeft me meer lucht maar dit jaar moet ik nog overbruggen. Mijn reservepotje is bijna leeg. Eigenlijk ben ik hartstikke gek dat ik dit doe. Zeker als je bedenkt dat mijn studiegenoten half collegegeld betalen. Ik ben bijna het zesvoudige kwijt.”